

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

„Kuninganna Kristiina õukonna muusika“

XII vanamuusikafestival Cecilia

Aira Maria Lehtipuu BAROKKVIUL, SOOME

Imbi Tarum KLAVESSIIN, OREL

Kavas

Lonati, Scarlatti, Stradella, Schnittelbach, Baltzar, Corelli

19.03.2026 – 19.00

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kammersaal

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) on alates 2014. aastast korraldanud igal kevadel **vanamuusikafestivali Cecilia**, mis toob lavale nii üliõpilasi kui ka kohalikke ja rahvusvahelisi tippinterpreete. Festivalil esinevad külalised on tunnustatud ja aktiivsed muusikud, kelle tegevus ulatub mainekate ansambelite koosseisudest kuni pedagoogiliste saavutusteni. Cecilia kontserdid toimuvad EMTA saalides, pakkudes meeldejäävaid muusikaelamusi. Festivali kunstiline juht on EMTA klavessiiniprofessor ja varajase muusika õppejuht Imbi Tarum.

Soome traditsionaal

„Hauho polka“ Spoofi rahvaviiside kogust (1795)

Carlo Ambrogio Lonati (ca 1645–1715)

Sonaat nr 7 g-moll (1701)

*Sostenuto – Largo – Allemanda Adagio & Variato – Spiritoso –
Presto – Vivace & Variato – Menuet*

Alessandro Scarlatti (1660–1725)

Toccata d'Ottava stesa (1743)

Primo tono preludio

Alessandro Stradella (1639–1682)

Sinfonia F-duur

*Grave – Allegro – Menuet – Adagio – Allegro – Sarabanda –
Fuga – Gigue*

Nathanael Schnittelbach (1633–1667)

Passacaglia A-duur kogumikust „Partiturbuch Ludwig“ (1662)

Thomas Baltzar (1630–1663)

Prelüüd G-duur nr 34 Playfordi kogumikust „The Division Violin“ (1684)

Arcangelo Corelli (1653–1713)

Sonaat g-moll op. 5 nr 5

Adagio – Vivace – Adagio – Vivace – Allegro

Aira Maria Lehtipuu (barokkviiul, Soome)

Imbi Tarum (klavessiin, orel)

XII vanamuusikafestivali Cecilia avakontsert on pühendatud Rootsi kuninganna Kristiina (1626–1689) 400. sünniaastapäevale. Haritud, mitmekülgsete huvidega ja kunstidest sügavalt vaimustunud valitsejana kujundas Kristiina 17. sajandi keskpaigas Stockholmist ühe Põhja-Euroopa olulisema kultuurikeskuse. Tema õukonda kutsuti nimekaid heliloojaid ja virtuoose üle kogu Euroopa ning eriti tähtsal kohal oli Itaalia muusikatraditsioon.

Kontserdikava toob kuulajateni teoseid heliloojatelt, kes olid otseselt või kaudselt seotud Kristiina õukonna ja tema muusikalise ringkonnaga. Lonati, Stradella, Corelli ja Baltzar esindavad 17. sajandi teise poole itaaliapärasest virtuoosset keelpillistiili, mis kõlas nii kuninglikes salongides kui ka pidulikel õukonnatseremooniatel. Seda muusikat iseloomustavad väljendusrikas meloodiakäsitlus, improvisatsioonilisus ja rikkalik ornamentika.

Erakordne. Ainulaadne. Naine, kes reetis oma isa, oma maa ja oma usu. Põhjala parnassi looja, uus Aleksander Suur. Tulihingeline naine, keda kasvatati kuningannaks ajal, mil naise roll oli tavaliselt olla kas ema, neitsi või hoor.

Rootsi ning selle läänemaade, sealhulgas Soome ja Eesti kuninganna Kristiina (1626–1689) oli vastuoluline kuju, kelle üheks kireks oli kunstide ja hariduse öitsengu edendamine. Ta kutsus Stockholmi oma ala tippe – kunstnikke, teadlasi ja filosoofe kogu Euroopast. Nii saabusid ka Lübeckist Thomas Baltzar, kellest hiljem sai üks Inglismaa hinnatumaid viiuldajaid, ning Gdańskist virtuoos Nathanael Schnittelbach. Soomes ei olnud kunstmuusikal olulist rolli, kuigi paljud kaunid rahvaviisid on sealgi sajanditevanused.

Oma kodumaa õuduseks loobus Kristiina troonist ja kolis Rooma. Tema pöördumise peamine põhjus – isa luterlikust usust katoliku usku – oli tõenäoliselt tollane vaimne õhkkond; inkvisitsioonist hoolimata näis katoliku kirikus olevat rohkem mõtte- ja aruteluvabadust. Kirikliku ja

poliitilise võimukeskusena tõmbas Rooma ligi ka kunstnikke – ning Kristiinat. Kunst ja selle osana muusika olid ka võimu tööriistad, viis näidata oma rikkust ja head maitset. Kristiina soovis olla aktiivne, mõjutada sündmusi – ja teha seda kõike keskpunktist.

Roomas oli Kristiina kaitse all mitmeid muusikuid, nende seas viiuldajad Carlo Ambrogio Lonati, Alessandro Stradella ja Arcangelo Corelli. Lonati hüüdnimi „Il Gobbo della Regina“ („kuninganna küürakas“) viitas nii tema patronessile kui ka välimusele. Rikka patrooniga oli võimalik katsetada ka tavapäratuid lahendusi, näiteks *scordatura*-häälestusi, mis pakkusid uusi kõlavärve ja afekte. Stradellaga kavandas Kristiina koos näiteks käsikirju ja instrumentaalsümboolikat serenaadide jaoks, mida esitati tema salongis, Accademias. Ka oma aja mõjukaim viiuldaja Corelli ning hiljem Napolisse kolinud Alessandro Scarlatti veetsid oma noorusaastaid Kristiina mõjusfääris.

Kristiina sündis aastal 1626, keset Kolmekümneaastase sõja segadust. Sel aastal tähistame tema 400. sünniaastapäeva. Tema pärand on kandnud läbi sajandite – tema asutatud institutsioonide, kogude ja väljendusrikka muusika kaudu.

Aira Maria Lehtipuu

Aira Maria Lehtipuu on mitmekülgne viiuldaja, kes on spetsialiseerunud varajasele muusikale. Ta on aastate jooksul omandanud ulatusliku kogemuse kontsertidel ja salvestustel, tehes koostööd mitmete Euroopa mainekamate varajase muusika ansamblitega ning osaledes ka erinevates žanriülestes projektides. Viimastel aastatel on ta kontsertmeistrina juhatanud mitmeid orkestreid, sealhulgas Euroopa Liidu Barokkorkestrit, Helsingi Barokkorkestrit ja Soome Barokkorkestrit ning ansambleid Poolas, Eestis, Rootsis ja Norras. Lehtipuu on ansambli Pirkanmaan Barokki asutaja ja kunstiline juht. Ansambel tegutseb aktiivselt üle Soome ning andis 2025. aastal välja oma debüüt-CD Alessandro Stradella viiulisonaatidega. Lisaks esinemistegevusele töötab Lehtipuu barokkmuusika lektorina Novia rakenduskõrgkoolis. Praegu mängib ta 1691. aastal valminud Gianbattista Rogeri viiulil, mis on tema kasutuses Suomen Kulttuurirahasto vahendusel.

Imbi Tarum on EMTA klavessiiniprofessor ja üks Eesti tuntumaid klavessiinimängijaid. Aastatel 1978–1992 tegutses ta klavessiinimängijana ansambelis Hortus Musicus, esinedes enamikus Euroopa riikides ning Ameerika Ühendriikides. Alates 1992. aastast on ta esinenud ansambliga Tallinn Baroque ning olnud tegev Tallinna Barokkorkestri, Soome-Eesti Barokkorkestri ja ansambli Corelli Consort koosseisus *continuo*-mängija ja solistina. Ta on teinud koostööd mitmete nimekate orkestrite ja ansamblitega, sealhulgas Concerto Copenhagen, Concerto Palatino, His Majesty's Sagbutts and Cornetts, Arte dei Suonatori jt. Eesti parimate solistide kõrval on tema lavapartneriteks olnud ka Harry van der Kamp, Mikael Bellini, Lucy van Dael, Ellen Hargis, Peter Kooij, Alberto Martini, Aureliusz Golinski, Bolette Roed, François Lazarevitch, Cristiano Contadin, Bruno Cocset ja paljud teised.

Tarum on lindistanud rohkesti soolo- ja kammermuusikat. 2007. aastal ilmus tema CD „Vertigo“, mis on pühendatud prantsuse klavessiinimuusikale. 2017. aastal lindistas ta Domenico Dall'Oglio ja Lorenzo Madonise viiulisonaadid koos viiuldaja Maria Krestinskajaga (Pan

Classics); salvestis pälvis mainekalt muusikaajakirjalt Diapason kõrge tunnustusena viis täрни. Samuti on ta osalenud Vivaldi kontsertide salvestustel Poola ansambliga Arte dei Suonatori. Imbi Tarum on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor ja varajase muusika õppejuht. Ta on Klavessiinifestivali ja vanamuusikafestivali Ceciliauna kunstiline juht ning Eesti Klavessiinisõprade Tsunfti esimees. Lisaks pedagoogitööle EMTAs on ta juhendanud meistrkursusi paljudes Euroopa muusikakõrgkoolides ning andnud suvekursusi Soomes, Lätis ja Eestis.

OOTAME KUULAMA

R 20.03 kell 19.00 / EMTA kammersaal / tasuta

„Reisile Burneyga läbi Itaalia ja Prantsusmaa“

Lembit Orgse (haamerklaver)

Kavas Rameau, Galuppi, Clementi, Martini, Cimarosa

**EESTI MUUSIKA-
JA TEATRIAKADEEMIA**

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdi- ja etenduskeskus

eamt.ee

emtasaalid.ee

facebook.com/muusikaakadeemia

instagram.com/emta_ee

Palume lülitada mobiiltelefon hääletule režiimile.
Kontserdi salvestamine ja pildistamine ilma korraldaja loata
ei ole lubatud.

